

MIRO GAVRAN, NAJIGRANIJI HRVATSKI PISAC U SVIJETU

MIRO GAVRAN:
U Indiji sam proteklih petnaestak godina imao više premijernih izvedbi na različitim jezicima
MARKO TODOROV/
HANZA MEDIA

Nagrade donose samosvijest, ali i korist

RAZGOVOR S POVODOM

Nakon nagrada u pravilu bi mi se javio neki novi prevoditelj, urednik ili kazališni redatelj koji bi poželio ostvariti sa mnom suradnju - kaže pisac

Književnik Miro Gavran vratio se upravo iz Praga s osmog GavranFesta, međunarodnog kazališnog festivala na kojemu se igraju isključivo njegova djela. Nastupili su teatri iz Češke, Njemačke, Slovačke i Hrvatske. Zanimali su nas najnoviji dojmovi, ali i nova izdanja knjiga te priznanja koja je nedavno dobio.

JASMINA PARIĆ

- Iznimno sam zadovoljan ovogodišnjim GavranFestom, pogotovo što sam bio u prilici vidjeti svoje tekstove u bitno različitim redateljskim pristupima, a opet, u svakoj od vide-nih predstava glumci su ostvarili upečatljive uloge i pri tome osvojili naklonost publike. Većina mojih kazališnih tekstova ima manji broj lica, a to zahtijeva vrsne glumce, koji su u stanju ponekad i po dva sata držati pozornost gledatelja bez izvanjskih pomagala - kaže Gavran.

Beč, Ganges, Brahmaputra

•• - Na povratku su vas dočekala i dva nova izdanja iz

Indije. Tko su vaši prevoditelji, kako uopće možete kontrolirati kvalitetu prijevoda i kako "prolaze" kod čitatelja u Indiji?

- Jako me obradovalo kada sam saznao da su mi upravo objavljene dvije tvrdo ukoričene knjige na hindu jeziku u trimolijunskom gradu Jaipuru u izdanju kuće Bodi Prakash. Prevoditelj je gospodin Saurabh Srivastava koji mi se javio prije pola godine s tim prijedlogom. Naime, u Indiji sam proteklih 15-ak godina imao više premijernih izvedbi od Mumbaija i Punija do Hyderabada i Bangalorea na različitim jezicima, tako da ondje nisam nepoznat.

Ali, kao što nikada nisam upoznao gospodina Srivastava, tako nisam nikada upoznao ni većinu od stotinjak prevoditelja koji su me do sada prevodili diljem svijeta. Često su to istinski zaljubljenici u književnost i kazalište, koji u mojim tekstovima pronadu nešto univerzalno za što povjeruju da će biti dobro shvaćeno i prihvaćeno i u njihovoj sredini, nešto što je blisko njihovu

senzibilitetu.

Budući da ja sve te silne jezike ne poznajem, najbolji "kontrolor" kvalitete prijevoda su mi glumci, a ponekad i redatelj koji kasnije rade na uprizorenju tekstova, pa mi često neke prevoditelje jako pohvale, a prema nekima iskažu i kritičke primjedbe. Kada su u pitanju prijevodi mojih romana, onda je urednik taj koji mora procijeniti zvuči li prijevod dobro u novom jeziku. Često naknadno od čitatelja i sveučilišnih profesora ili studenata kroatistike i slavenskih jezika saznam koji smatraju više, a koji manje uspješnim.

Ordeni za prijatelje

•• - Dobili ste u kratkom vremenu dva značajna pri-

► Miro Gavran u prosincu je dobio nagradu 'Dr. Alois Mock Europa-Preis', a u ožujku Zlatni orden časti za zasluge

znanja - Zlatni orden časti od predsjednika Austrije i međunarodnu nagradu "Alois Mock Europa-Preis", za književni rad i širenje europskih vrijednosti. Kažite nam nešto o tome, pogotovo o svom stavu o europskim vrijednostima koje su širok pojam - i koliko im književnost može doprinijeti.

- Austrijanci su me istinski obradovali kada su mi u prosincu dodijelili međunarodnu nagradu "Dr. Alois Mock Europa-Preis" koja se dodjeljuje istaknutim Europljanima i dobije je samo jedna osoba godišnje - a tri mjeseca potom mi je predsjednik Austrije dodjelio Zlatni orden časti za zasluge u Republici Austriji.

U obrazloženjima tih priznanja bilo je isticano da moji tekstovi promiču europske vrijednosti i da nose srednjoeuropski duh. Doista je za značenje, identitet i vrijednost Europe presudna njezina kultura, to često osvijestimo tek kada vidimo brojne turiste iz Azije i Amerike kada dođu u Europu ili u teškim ratnim vremenima kada se te vrijednosti na najgrublji mogući način dovedu u pitanje. Književnost bez sumnje može pridonijeti afirmaciji istinskih europskih vrijednosti, ali i uzajamnom povezivanju, upoznavanju i razumijevanju europskih naroda.

•• Imate i nekoliko hrvatskih odličja. Nosite li svoje ordene i u kojim prilikama?

- Do sada nikada nisam nosio ordene na javnim mjestima u svečanom prigodama, nego ih držim doma zajedno s književnim nagradama i povremeno pokažem prijateljima koji me zapitaju kako izgledaju. Svako od tih priznanja me s distance podsjeti na trenutak moga života, kada su svjetla reflektora bila nakratko usmjerena na moj književni i kazališni rad, a nakon takvih zgoda bi se u pravilu javio neki novi prevoditelj, urednik iz izdavačke kuće ili kazališni redatelj koji bi poželio ostvariti sa mnom suradnju. Tako sam posvjestio da od svega toga, uz to što pisac stekne malo više samosvijesti, ima i praktične koristi.

Fra Didakova djeca

•• Spomenuli smo nova izdanja u Indiji. Moramo spomenuti i hrvatska izdanja. - Krajem godine je Matica hrvatska iz Zagreba objavila na sedamsto stranica moje "Odabrane komedije". U knjigu je uvršteno čak petnaest mojih komedija, stavljen je popis svih 326 kazališnih premijera koje sam do tada imao, 30-ak radijskih premijera te popis televizijskih i filmskih radova nastalih prema mojim tekstovima i popis svih tiskanih

Mlade glumice ključ uspjeha 'Sve o ženama'

Vaša najizvođenija predstava 'Sve o ženama' doživjela je još jednu premijeru u veljači - po vašem sudu zašto je toliko popularna? - Priznat ću da sam dok smo radili najnoviju predstavu "Sve o ženama" i očekivao da će uspjeti. U pitanju je tekst u kojemu svaka od tri glumice igra po pet uloga širokog raspona od djevojčica do starica. Pa ipak sam bio donekle iznenađen rasprodanim dvoranama - do posljednjeg mjesta - tako da smo u maloj dvorani "Lisinski" morali ubaciti dodatne termine. Zasluga sigurno leži u energiji i razigranosti vrsnih mladih glumica, Lane Gojak, Kristine Krepele, Mirele Videk Hranjec i Katarine Arbanas. One uživaju u igri i jedva čekaju svaki nastup u Zagrebu i gostovanja po Hrvatskoj, tako da su dobru atmosferu s pokusa samo unijele u izvedbe. Naravno, velika zasluga je i u režiji moje supruge **Mladene Gavran** koja je nastupala u praznovodbi prije 18 godina, a sada je s velikim guštom pomogla mlađim kolegicama da se razigraju i pruže svoj glumački maksimum. Predstava se razvija i raste i postaje sve lepršavijom, svjedočeći da imamo sjajnih mladih glumica.

kazališnih tekstova u zemlji i inozemstvu.

Teatrologinja Sanja Nikčević napisala je studiozan pogovor, dok su glavni urednik u Matici hrvatskoj **Luka Šeput**, te izvršna urednica **Sandra Tribuson** učinili sve da knjiga bude doista reprezentativna, čemu je pridonio i dizajn **Željka Podoreškog**. Nedavno mi je objavljeno i treće izdanje romana "Nekoliko ptica i jedno nebo" u kojemu se pripovijeda o teškim vremenima gladi u Hercegovini u vrijeme Prvog svjetskog rata, kada je veliki humanitarac i prosvjetitelj fra **Didak Buntić** poveo akciju spašavanja gladne djece i prevezao ih vlakovima u Slavoniju i Srijem. Kako roman ne bi imao samo tu oporu povijesnu pozadinu, upleo sam u njega i dostruku u ljubavnu priču tako da je nastala knjiga koju su čitatelji istinski prigrlili, a i kritika ju je jako lijepo primila.

•• Nedavno ste bili i u Splitu na Danima kršćanske kulture. Kako ocjenjujete manifestaciju?

- Istinski sam fasciniran i sjajnom organizacijom i odazivom splitske publike. Doista se iz godine u godinu pokazuje koliko nam znači takva jedna manifestacija na kojoj se dodiruju i afirmiraju naši kršćanski i kulturni korijeni, ali na kojoj se pokazuje i koliko je kultura s kršćanskim predznakom vitalna i važna i za našu suvremenost. •